

Høringsinstansene i henhold til liste

Vår dato: 31.03.2023
Vår referanse: 23/34596 - 1
Deres dato:
Deres referanse:

Høring - forslag til endring av forskrift om satser i prisutjevningsordningen for melk og satser for produksjonsfløte og tilvirkningsverdi på smør

1. Innledning

Landbruksdirektoratet sender på høring vedlagte forslag til endring i forskrift om satser i prisutjevningsordningen for melk og satser for produksjonsfløte og tilvirkningsverdi på smør av 29. juni 2007 nr. 904 (satsforskriften) gjeldende fra 1. juli 2023.

Høringsfristen er fredag 19. mai 2023.

Forslaget omfatter nye satser for avgifter og tilskudd i pris- og biproduktgrupper (se tabell 1 under), ny sats for kapitalgodtgjørelse (0,86 kr/liter), nye satser for innfraktsordningen samt endringer i disse pr. 1. januar 2024 som følge av ny kommune inndeling og nye kommunenumre (vedlegg 1), ny sats for produksjonsfløte (23,30 kr/liter) og ny sats for prognosert tilvirkningsverdi på smør (57,53).

Tabell 1: Fra gjeldende til foreslåtte nye PU-satser

	Gjeldende satser	Foreslåtte endringer i denne høringen	Foreslåtte nye satser fra 1. juli 2023
Prisgruppe 1 (sure og søte smakstilsatte flytende melkeprodukter og ferske oster, dagligvaremarkedet)	0,00	0,00	0,00
Prisgruppe 2 (ikke smakstilsatte flytende melkeprodukter, dagligvaremarkedet)	2,05	0,04	2,09
Prisgruppe 3 (modnede oster, mysoster og geitemelksprodukter, dagligvaremarkedet)	-0,19	-0,02	-0,21

Prisgruppe 4 (Flytende produkter, ferske oster, modnede oster, mysoster og geitemelksprodukter i industrimarkedet, samt tørrmelk og kasein i industri- og dagligvaremarkedet)	-0,80	0,04	-0,76
Biproduktgruppe 1 (kremfløteprodukter dagligvaremarkedet)	13,52	0,00	13,52
Biproduktgruppe 2 (smørprodukter dagligvaremarkedet)	-1,88	0,30	-1,58
Biproduktgruppe 3 (smørprodukter industrimarkedet)	-5,67	0,30	-5,37
Biproduktgruppe 4 (mysostprodukter dagligvaremarkedet og industrimarkedet)	2,17	0,00	2,17

* Positive tall er avgift, negative tall er tilskudd

Landbruksdirektoratet viser til at det for tiden er en usikker markedsituasjon, med økte priser på mat og innsatsfaktorer i flere deler av verdikjeden, både nasjonalt og internasjonalt. Dette skaper usikkerhet rundt utviklingen fremover, og kan medføre fremtidige endringer i forslaget.

Prognosene i inneværende satsperiode har truffet godt på volumet i de ulike prisgruppene. Vi ønsker å opprettholde nåværende likviditet grunnet usikker markedsituasjon og for å unngå større fremtidige endringer i oppbygging og nedbygging.

Videre vil Landbruksdirektoratet legge til grunn eventuelle føringer i jordbruksoppgjøret 2023. Landbruksdirektoratets endelige vedtak om nye satser i prisutjevningsordningen vil også være basert på høring hos aktørene og andre høringsinstanser.

2. Satser i prisutjevningsordningen

2.1 Satser for avgifter og tilskudd i pris- og biproduktgruppene

Landbruksdirektoratet foreslår justering av avgifter og tilskudd i pris- og biproduktgruppene. Forslag til nye satser fremkommer i tabell 1 over. Justeringene begrunnes med endringer i volumprognosene, melkeanvendelsen, felleskostnader og prisdifferensieringen, jf. punkt 2.1.1 – 2.1.3 nedenfor. Vi legger også til grunn Stortingets behandling av Prop. 133 S (2015-2016) om jordbruksoppgjøret 2016 mm., føringer fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) ved fastsettelse av endringer i prisutjevningsordningen fra 1. juli 2016 til 1. juli 2020, jf. brev av 20. juni 2016 og brev fra LMD 3. april 2017.

2.1.1 Volumprognoser og melkeanvendelse

Landbruksdirektoratets forslag til volumprognoser per pris- og biproduktgruppe er basert på historisk utvikling, generell markedsinformasjon og volumprognoser fra Q-meieriene og Rørosmeieriet vedrørende konkurransefremmende tilskudd for satsperioden 2023–2024.

På grunnlag av overnevnte har Landbruksdirektoratet utarbeidet forslag til volumprognoser for felleskostnadene.

Landbruksdirektoratet forslag til volumprognoser for pris- og biproduktgruppene var i brev av 17. februar 2023 basert på en prognosert meierileveranse av kumelk på 1 379 mill. liter melk og at det blir anvendt ca. 17,2 mill. liter geitemelk, til sammen 1 396,2 mill. liter melk. Landbruksdirektoratet har bedt alle aktørene om å komme med innspill til vårt forslag til volumprognoser. Vi har ikke mottatt noen tilbakemeldinger på volumprognosene.

Landbruksdirektoratet vil følge nøye med på eventuelle endringer fra Norsk Melkeråvare i prognosert meierileveranse frem mot tidspunkt for vedtak av satsene. Dersom det blir endringer i volumprognosene, kan det få konsekvenser for nivået på satsene. I tillegg viser vi til at den usikre markedssituasjonen kan medføre ekstra usikkerhet både når det gjelder levering av rå melk, produksjon av produkter og etterspørselen i markedet.

Landbruksdirektoratets forslag til volumprognoser for pris- og biproduktgruppene i satsperioden 2023-2024 innebærer økte kostnader i prisutjevningsordningen sammenlignet med gjeldende satsgrunnlag på ca. 5,5 øre/liter. Isolert sett er kostnadene for prisgruppene ca. 2,7 øre/liter høyere og biproduktanvendelsen ca. 2,8 øre/liter høyere enn i prognosene for gjeldende satser.

2.1.2 Felleskostnader og likviditet

Landbruksdirektoratet har foretatt beregninger for å anslå ordningens felleskostnader og fellesinntekter, herunder forhold knyttet til likviditetssituasjonen for kommende satsperiode, jf. vedlagte tabell 1. I beregningene inngår også distribusjonstilskudd og generell korreksjon, der satsene er fastsatt i prisutjevningsforskriften. Landbruksdirektoratet foreslår å legge disse beregningene til grunn for satsfastsettelsen.

Satsene for spesiell kapitalgodtgjørelse foreslås endret. Se nærmere omtale under punkt 2.2.

Satser for innfrakttillegg foreslås endret. Se nærmere omtale under punkt 2.3.

Vi anslår at administrasjonskostnadene som belastes ordningen for satsperioden 2023-2024 vil være 12,7 mill. kroner. Det er en netto økning i administrasjonskostnadene på 2,4 prosent, som i hovedsak relaterer til justering med bakgrunn i pris- og lønnsvekst per år.

For inneværende periode er det lagt inn en oppbygging av likviditeten tilsvarende 7 øre/liter. Vi vurderer at en ytterligere oppbygging ikke er nødvendig kommende avtaleår. Grunnet den usikre markedssituasjonen og et ønske om å holde likviditetsatsen mer stabil, foreslår vi å opprettholde likviditeten.

Frem til vedtakstidspunktet vil vi vurdere om mer oppdaterte prognoser tilsier at det bør gjøres eventuelle endringer i likviditeten. En likviditetsendring vil gi endringer i avgifter og tilskudd i prisgruppene 2-4.

Biprodukter og likviditetsendring inngår i beregningen av netto felleskostnader i vedlagte tabell 1. Samlet blir netto felleskostnader for kommende satsperiode på 28,9 liter/øre, noe som er en nedgang på 1,6 øre/liter melk sammenlignet med inneværende periode.

2.1.3 Prisdifferensiering

Prisdifferensieringens hensikt er å regulere prisen på melk som råvare til ulike anvendelser. Dette for å sikre melkeuttaket og produsentenes mulighet til å realisere jordbruksavtalens målpris på melk.

Landbruksdirektoratet har i forslaget til satser vurdert differensieringen mellom de ulike gruppene og beregnet endringer i felleskostnadene som følge av bl.a. nye prognoser. Vi har i tillegg sett hen innspill fra markedsregulator om mulig prisoppnåelse i de ulike pris- og biproduktgruppene samt importsituasjonen.

Etter at forbruket av meieriprodukter økte i 2020 under covid-19 pandemien, har forbruket returnert til den negative trenden vi så i forkant av pandemien. Nedgangen i 2021 må ses i sammenheng med de høye volumene i 2020, men tall fra Opplysningskontoret for meieriprodukter (Melk.no) viser at nedgangen i 2022 var gjennomgående for alle meieriprodukter. Mye av denne nedgangen skyldes at samfunnet har normalisert seg etter pandemien med åpne grenser, normalisert reiseaktivitet utenlands og færre måltider hjemme. Sammenligner vi melkeforbruket i 2022 med «normalåret» 2019 ser vi en gjennomsnittlig nedgang på 2 prosent per år. Landbruksdirektoratet følger utviklingen løpende, men har også tatt hensyn til den langsiktige utviklingen i forslag til nye satser fra 1. juli 2023.

Prisgruppe 1 (sure og søte smakstilsatte flytende melkeprodukter og ferske oster, dagligvaremarkedet)

I prisgruppe 1 er gjeldende sats 0,00 kr/liter. I henhold til LMDs fastsettelsesbrev av 20. juni 2016, ble satsene for de tidligere prisgruppene 1 og 4 satt til 0 fra 1. juli 2016. Landbruksdirektoratet foreslår å videreføre satsen i prisgruppe 1 på 0,00 kr/liter fra 1. juli 2023.

Prisgruppe 2 (ikke smakstilsatte flytende melkeprodukter, dagligvaremarkedet)

Det er, og har lenge vært en nedadgående trend for forbruk av drikkemelk i dagligvaremarkedet. Nedgangen av drikkemelk fra 2020 til 2021 var på 4,4 prosent. Tall fra Melk.no viser en signifikant nedgang på 6,8 prosent i forbruket av drikkemelk (vanlig hvit melk) fra 2021 til 2022. Drikkemelk møter stor konkurranse fra andre drikkedrikkeprodukter. Økte felleskostnader i ordninger tilsier dog at prisgruppen må ta en del av kostnadsøkningen. Landbruksdirektoratet foreslår at avgiftssatsen økes med 4 øre til 2,09 kr/liter fra 1. juli 2023.

Prisgruppe 3 (modnede oster, mysoster og geitemelksprodukter, dagligvaremarkedet)

Volum melk i prisgruppe 3 har før 2022 sett en økning, men har en variabel volumutvikling grunnet økt import. I 2022 viser tall fra Melk.no at volumutviklingen var negativ, både på norskprodusert ost og importert ost. Landbruksdirektoratet mener derfor at tilskuddssatsen for prisgruppe 3 bør økes noe. Landbruksdirektoratet foreslår at tilskuddssatsen for prisgruppe tre økes med 2 øre til 0,21 kr/liter fra 1. juli 2023.

Prisgruppe 4 (flytende produkter, ferske oster, modnede oster, mysoster og geitemelksprodukter i industrimarkedet, samt tørrmelk og kasein i industri- og dagligvaremarkedet)

Prisgruppen omfatter alle melkeanvendelser til industri. De to største melkeanvendelsene i prisgruppen er modnede oster i industrimarkedet og tørrmelksprodukter. Landbruksdirektoratet har gjort en samlet vurdering og foreslår at tilskuddssatsen for prisgruppe 4 reduseres med 4 øre til 0,76 kr/liter fra 1. juli 2023.

Biproduktgruppe 1 (*Kremfløteprodukter dagligvaremarkedet*), biproduktgruppe 2 (*smørprodukter dagligvaremarkedet*) og biproduktgruppe 3 (*smørprodukter industrimarkedet*) omfatter fløte brukt til blant annet fløteprodukter i dagligvaremarkedet og smørprodukter i dagligvare- og industrimarkedet.

Ser vi på utviklingen i markedssituasjonen for melkefett, har det frem til 2021 vært en økt etterspørsel etter smør. I 2021 og 2022 har forbruket av norskprodusert smør hatt en nedgang, og nedgangen 2021 til 2022 var på 2,7 prosent. Konsumet av fløte gikk ned i 2022 med 3,7 prosent, mens det har gått ned 1,1 prosent om vi sammenligner med «normalåret» 2019 i volum (Melk.no) Reguleringslageret av smør ble oppbygget med 1841 tonn i 2022. Statistikk fra prisutjevningsordningen viser også at biproduktgruppe 1 (fløteprodukter i dagligvaremarkedet) har en mer langsiktig nedadgående volumutvikling enn volumet fløte til smør i biproduktgruppe 2 og 3.

Landbruksdirektoratet foreslår satser i biproduktgruppene ut fra en helhetlig vurdering av markedsutviklingen over tid. Landbruksdirektoratet foreslår å videreføre avgiftssatsen i biproduktgruppe 1 på 13,52 øre/liter fløte. Videre foreslår Landbruksdirektoratet å redusere tilskuddssatsen for biproduktgruppe 2 med 30 øre til 1,58 øre/liter fløte og biproduktgruppe 3 med 30 øre til 5,37 øre/liter fløte fra 1. juli 2023.

Biproduktgruppe 4 (*myseprodukter dagligvare- og industrimarkedene*). Forbruket av brunost er redusert rundt 13 prosent fra 2019 til 2022 (melk.no). Volumet i prisutjevningsordningen viser også en langsiktig nedadgående utvikling. Ut fra en totalvurdering foreslår Landbruksdirektoratet å videreføre avgiftssatsen på 2,17 kr/liter myse fra 1. juli 2023.

2.1.4 Oppsummering vedrørende endringer av satser i pris- og biproduktgruppene

Oppsummert innebærer Landbruksdirektoratets høringsforslag at prisgruppene får økt avgiftene eller redusert tilskuddene med gjennomsnittlig 0,3 øre/liter i kommende satsperiode.

Nye foreslåtte satser for prisgruppene fremgår i vedlagte tabell 2 og for biproduktgruppene i vedlagte tabell 3.

2.2 Spesiell kapitalgodtgjørelse

Landbruksdirektoratet viser til brev fra LMD av 3. april 2017 bl.a. om ny beregningsmodell for sats til spesiell kapitalgodtgjørelse. Beregningsmodellen er utformet som en kompensasjon basert på gjennomsnittet av utbetalingene fra Tine over de tre siste årene. I tillegg legges det inn et skjønnsmessig tillegg på 5 øre/liter for å sikre tilstrekkelige insentiv til å skifte meieri for melkeprodusenter. Modellen som satsen skal beregnes ut fra er basert på et historisk gjennomsnitt. Tilsvarende gjennomsnittsberegning er brukt hvert år siden beregningsmodellen ble endret fra og med 1. juli 2017.

De tre siste årene har Tines utbetaling til produsent vært på 76 øre/liter i 2020, 98 øre/liter i 2021 og 68,5 øre/liter i 2022. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at satsen settes til $((76+98+68,5)/3+5) = 0,86$ kroner per liter fra 1. juli 2023. Dette innebærer en økt sats på 9 øre/liter sammenlignet med gjeldende satsperiode.

2.3 Innfrakt

Modellen for beregning av innfraktsatser ble sist oppdatert gjeldende fra 1. juli 2017. Landbruksdirektoratet viser til brev fra LMD av 3. april 2017 om ny beregningsmodell for innfrakttilskudd, samt tilhørende høringsnotat av 6. februar 2017, med ytterligere presiseringer.

Landbruksdirektoratet foretar ordinært en løpende vurdering av innfraktsatsene basert på relevante årlige kostnadsendringer. Vi har sett på Statistisk sentralbyrås (SSB) totalkostnadsindeks for lastebiltransport (tank- og bulktransport). Vi har sammenlignet SSB-indeksen og Tines kostnadsendringer for inntransport av melk, og legger normalt til grunn den laveste kostnadsøkningen av disse. SSB-indeksen for tank- og bulktransport viser en økning på 15,6 prosent fra 4. kvartal 2021 til 4. kvartal 2022. Tine har hatt en gjennomsnittlig kostnadsøkning på 11,9 prosent for all inntransport fra 2021 til 2022.

Landbruksdirektoratet foreslår å oppjustere kostnadsgrunnlaget for innfraktsatsene kommende periode med 11,9 prosent, tilsvarende Tines kostnadsøkning for all inntransport av melk fra 2021 til 2022.

Regjeringen har varslet at det blir endringer i fylkes- og kommunestrukturen fra 1. januar 2024. Kommunal- og distriktsdepartementet har fastsatt nye fylkes- og kommunenummer.

Ettersom fylkesnummer utgjør de to første sifrene i kommunenummeret, får også alle kommuner i fylker som skal deles nytt kommunenummer.

I tillegg blir nåværende kommune 1507 Ålesund delt i kommunene 1508 Ålesund og 1580 Haram fra 1. januar 2024. Landbruksdirektoratet foreslår at ny innfraktsats for Haram kommune beregnes som for de øvrige kommunene som inngår i innfraktmodellen fra 1. juli 2017, basert på melkevolum og antall stopp i kommunen, samt distanse til nærmeste basismeieri. For nye Ålesund kommune foreslår direktoratet at innfraktsatsen beregnes som sum innfrakttillegg dividert på sum melkevolum i de fire øvrige kommunene som ble slått sammen med til Ålesund kommune i 2020. Melkevolum per kommune baserer seg på de melkevolum som inngår i innfraktmodellen fra 1. juli 2017.

Oversikt over nye fylkes- og kommunenummer fremkommer på regjeringens [nettsted her](#).

Forslag til nye innfraktsatser fra 1. juli 2023 og 1. januar 2024 kommer frem i vedlegg 1. Innfrakttillegget belaster felleskostnadene med 35,4 øre/liter, noe som er en økning på 3,6 øre/liter fra gjeldende ordning.

3. Produksjonsfløteverdi

Sats for produksjonsfløte fastsettes med hjemmel i forskrift av 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer § 3 nr. 4, lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 14.

Landbruksdirektoratet bruker produksjonsfløteverdien som en administrativt fastsatt verdi for å regulere markedet, blant annet for å fastsette tilvirkningsverdien på smør. I vår

vurdering tar vi hensyn til faktorer som etterspørsel etter magre vs. fete produkter, fløtebalansen og muligheten for prisoppnåelse i prisgruppe 1-3.

Landbruksdirektoratet vurderer å endre verdien av produksjonsfløte avhengig av markedssituasjonen til enhver tid. Over tid har det vært en økt etterspørsel etter smør, men fra 2020 til 2021 gikk forbruket av smør noe ned, ifølge tall fra Melk.no. Det var også en svak nedgang fra 2021 til 2022 på 2,7 prosent, mens forbruket av fløte kan anses som relativt stabilt de siste årene med en nedgang på rundt 6 prosent siden 2010.

Som følge av en helhetlig vurdering av markedssituasjonen, foreslår Landbruksdirektoratet å øke produksjonsfløteverdien med 0,30 kr/liter til 23,30 kr/liter.

4. Tilvirkningsverdi på smør

Landbruksdirektoratet har beregnet at prognosen for produksjonsverdien av smør for perioden 2022-2023 vil være 57,53 kr/kg, basert på en verdi på 23,30 kr/liter for produksjonsfløte. Det er imidlertid viktig å påpeke at den foreslåtte verdien kan endres dersom det kommer oppdatert informasjon fra markedsregulator før vedtakstidspunktet.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Knut Berg
seksjonssjef

Sander Mardal
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:
Høringsinstansene i henhold til
liste

Kopi til:
Landbruks- og matdepartementet Postboks 8007 Dep

0030 OSLO

Vedlegg:
Vedlegg høringsbrev 2023 tabell 1-3
Vedlegg 1 Forslag til nye innfraktsatser fra 1.7.2023 og 1.1.2024
Høring - endringsforskrift
Høringsliste